

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Variæ Scholasticorum opiniones. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

substantia, quæ est hypostasis. Et secundum hoc Augustinus dicit, quod significat essentiam, prout in Deo essentia est, idem cum hypostasi quia in Deo non differt, quod est, & quo est.

Ad secundum dicendum, quod, Quid quandoque querit de natura, quam significat definitio: ut cum queritur, quid est homo? & responderetur, animal rationale mortale. Quandoque vero querit suppositum, ut cum queritur, quid natus in mari? & responderetur, piscis. Et sic querentibus, quid tres? responsum est, tres personæ.

Ad tertium dicendum, quod in intellectu substantiæ indiuiduæ, id est, distinctæ, vel in communicabilis, intelligitur in diuinis relatio, ut dictum est.

Ad quartum dicendum, quod diuersa ratio minus communium non facit æquiuocationem in magis communi. Licet enim sit alia propria denotatio equi, & asini, tamen vniuocantur in nomine animalis: quia communis definitio animalis venit vtrique. Vnde non sequitur, quod licet in significatione personæ diuinæ contineatur relatio, non autem in significatione Angelicæ personæ, vel humanæ, quod nomen personæ æquiuocetur. Licet nec etiam dicatur vniuocetur, cum nihil vniuocetur de Deo dici possit, & de creaturis, ut supra ostensum.

Conclusio articuli est. *Persona diuina significat relationem, ut subsistentem*: vtrum autem relatio significetur directe, & in recto, an consequenter, & in obliquo, non est tam manifestum apud Doctorem sanctum: eius tamen mentem, & rei veritatem in disputatione elucidamus.

DISPUTATIO CXXVII.

Vtrum nomen, *Persona*, significet relationem, an substantiam.

Varia Scholasticorum opiniones, cap. 1.

Nomen persona significat formaliter. & directe substantiam; materialiter vero, sed directe relationem, essentiam autem consequenter, cap. 2.

CAPVT I.

Varia Scholasticorum opiniones.

In hac re prima opinio est Scoti in primum distincti. 5. quæst. 1. qui probabilius existimat, nomen, *persona*, directe nec significare substantiam, nec relationem, sed negationem solam. Prius sic probat, quia substantia in diuinis singulariter dicitur: persona autem pluraliter: ergo persona non significat substantiam. Posterius sic ostendit. Ad quocumque refertur relatum inferius, refertur etiam superius, & illius esse dicitur; veluti si hoc duplum dicitur huius dimidij; duplum, eodem modo duplum in vniuersum dicitur dimidij duplum. Præterea, si hoc duplum dicitur relatum huius dimidij, sic etiam duplum vniuersæ dicitur relatum dimidij: ergo si, *persona*, significat

eat relationem, relate etiam dicitur ad illum terminum, ad quem refertur relatio ipsa, quam significat: quare sicut dicimus, filius est patris, filius, & est relatum patris: sic etiam dicere possemus, persona filij est persona patris, quod est absurdum: ergo persona non significat relationem. Addit autem Scotus, nomen persona significare negationem directe, sed connotare tria positiua: quia vltimum complementum personæ putat esse negationem communicationis, & tanquam vniuocatis, & tanquam patris, quæ negatione res dicitur esse non in alio: de quo plura in tertiam partem S. Thomæ, quæst. 4. artic. 2. dicemus. Tria vero connotata personæ diuinæ, hæc inquit esse. Primum est Pater, Filius, & Spiritus sanctus, sicut quoddam inferius contentum sub illa negatione. Secundum est relatio ipsa paternitatis, filiationis, aut processionis, ratione cuius conuenit personæ illa negatio. Tertium connotatum est essentia diuina quam persona includit.

Verum hæc sententia amplectenda non est: quia sicut in tertiam partem latius ostendemus, persona directe non significat negationem, licet aliquando negatione explicetur. Et quamuis in humanis non sit ita facile assignare modum peculiarem, quo contrahitur natura, ut sit persona in diuinis, tamen manifestus est modus: sunt enim proprietates personales, seu relationes, in quibus numerum personarum agnoscit, & celebrat Ecclesia, non in negationibus: male ergo Scotus putat, directe, & formaliter nomen, *persona*, significare negationem: de quo iterum disputat. 130.

Ex alijs vero, qui censent nomen hoc positum rem significare, non omnes eodem modo de illius significato directe loquuntur. Secunda igitur opinio in ordine est eiusdem Scoti in primum distincti. 27. quæst. 1. & distincti. 15. questione etiam prima, qui affirmat, nomen hoc non significare relationem, nec substantiam, sed quid commune relationi, & substantiæ: dicamus non negationem, sed positum significare, quod ipse Scotus probabile etiam esse censet. Hanc sententiam late impugnat Durandus in primum distincti. 23. quæst. 1. num. 16. ostendens impossibile esse dari aliquid commune absoluto, & relativo, nisi solo nomine: id quod, & nos disputat. 130. cap. 3. obiter probabimus.

Tertia sententia est eiusdem Durandi ibi num. 24. afferentis nomen, *persona*, in diuinis, nec relationem, nec substantiam, nec negationem significare directe, sed denominationem quandam secundæ (ut ipse vocat) intentionis: veluti nomen etiam indiuiduum, quod secundam intentionem significat. Quare autem nomen indiuiduū significet secundam intentionem, nec probat Durandus, nec explicat, sed, ut notum supponit. Hanc sententiam refutauimus infra disput. 130. cap. 2.

Quarta opinio est Caietani in hunc articulum qui censet nomen, *Persona*, in Deo significare formaliter, & directe relationem; materialiter vero, & quasi consequenter, vel non directe substantiam: cuius sententiæ putat esse B. Thom. in hoc eodem articulo; imò censet mutasse illam, quam prius fuerat secutus quæst. 9. de potentia, artic. 4. ubi docuerat, nomen, *Persona*, significare directe substantiam, non directe autem relationem. Suederi autem potest id, quod dicit Caietanus; quia

K

nc-

nomen persona directè significat proprietatem personalem, & connotat, seu non directè significat naturam, quæ contrahitur proprietate: proprietates autem personales in diuinis est relatio; natura vero est substantia: ergo nomen persona directè significat relationem, & connotat substantiam.

4.

Quintò denique Alexand. 1. part. quæst. 36. memb. 2. & Bonauent. in 1. distinct. 25. art. 1. quæst. 1. Gabriel. eadem distinctione quæst. 1. artic. 2. conclus. 1. 2. & 3. & Capreol. quæst. 1. artic. 2. conclus. 2. Marsil. in 1. quæst. 26. artic. 2. & Canariensis supra hunc articulum contra Caietanum è diametro pugnant: dicunt enim nomen, *Persona*, directè significare substantiam; consequenter vero relationem. Ratio huius opinionis est, quia persona definitur. *Individua substantia rationalis natura*, ergo directum significatum huius nominis est individua substantia: quare cum reddatur substantia individua, hoc est, incommunicabilis, relatione, efficitur, ut relatio etiam connotetur nomine personæ in obliquo, tanquam id, quo substantia individua est.

Bonauent.
Gabriel.
Capreolus.
Marsil.
Canar.
Substantiam
denotare
directè do-
cent. Alex.
& alij.

CAPVT II.

Nomen, *Persona*, significat formaliter, & directè substantiam, materialiter vero, sed directè relationem, essentiam autem consequenter.

S. Thom.

S. Anctus Thomas in hoc articulo meminit duarum posteriorum opinionum, quas præcedenti cap. retulimus, & ait, utramque aliquid habere veritatis: quare ipse mediam amplectitur, quæ meo iudicio verissima est; neque eam, quam docuerat quæst. 9. de potentia, vsquam tractauit, asserit igitur nomen, *Persona*, significare directè, & formaliter substantiam; directè etiam, sed materialiter significare relationem: essentiam autem connotare consequenter, & in obliquo. Ut vero hanc opinionem confirmemus, notandum est, duplex esse significatum alienius nominis: alterum est directum, quod in casu recto explicari solet: alterum est non directum, quod connotari dicitur, & explicatur in casu obliquo: utrumque habemus in definitione personæ: cum enim dicimus; *Est individua substantia*, exprimimus significatum directum: cum vero additur, *Rationalis natura*, non directum significatum denotamus, quod est in obliquo. Rursus bisariam potest aliquid directè significari: tum formaliter, cum explicatur expressè ipso nomine, tum etiam materialiter, cum non exprimitur distinctè, sed conuenitur, ut subiectum, & materiale significati formalis.

5.

Eiusdè nominis potest esse significatum directum, & connotati.

Directum duplex.

Directum, & connotatum significatum personæ.

Ricard. Viñ.

Relatio est directum significatum materiale tamen.

Sicigitur in proposito, nomen, *Persona*, exprimit directè, & distinctè substantiam, non dico essentiam, sed substantiam, hoc est, substantiam, Græce *Hypostasin*, vel ut loquitur Ricardus de sancto Victore quem præcedenti disputat. allegauimus, existentiam; ipsam vero essentiam significat in obliquo seu connotat indirectè: dicitur enim rationalis natura, ut paulò ante notabamus: sed si de directo significato huius nominis materiali tamen loquamur, est relatio ipsa: id enim, quod incommunicabiliter subsistit, est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, qui relationem significant directè; sed alio modo quam persona: hoc enim nomen non exprimit hypostasin sub nomine relationis, sed sub conceptu substantie, siue hæc sit relatio, siue absolutum. Nam si diuinæ personæ con-

stituerentur proprietatibus absolutis, non significarentur nomine Patris, Filij, & Spiritus sancti: bene tamen nomine personæ, & hypostasis: & hoc rectè probat ratio Scoti, quam præcedenti capite retulimus. Si enim nomen persona relationem expressè significaret, diceremus personam esse alicuius personam; (Sicut pater alicuius patris dicitur esse, eius nimirum, ad quem refertur, quod est absurdum, ut ibi notauimus; quod quidem ratione probat August. lib. 5. de Trinitate cap. 6. nomen, *Persona*, non ut significare in Deo relationem, intelligit expressè & formaliter, ut explicatum est. Id autem, quod diximus significare voluit S. Thom. in hoc artic. cum dixit personam diuinam significare relationem, non ut relationem, sed ut subsistentem: quia non significat relationem sub expresso conceptu relationis, sed sub conceptu substantie, hoc est, substantie, & hypostasis, quod est directum, & formale significatum: ipsam vero relationem significat materialiter, sed directè, quia illa est, cui conuenit esse hypostasin. Similiter cum in eodem articulo ait, hoc nomen significare essentiam in recto quatenus est idem, quod hypostasis; & relationem in obliquo, quod est quasi non directè, intelligi debet hoc modo: nimirum essentiam sub ratione hypostasis esse directum significatum & formale, ut explicatum est; sed relationem abstractè esse connotatum in obliquo: quia essentia redditur hypostasis incommunicabilis relatione. Cum vero diximus: relationem esse directum significatum nominis, *Persona*, licet materiale, intelligimus in concreto, ut est Pater, Filius, & Spiritus sanctus.

Ex dictis sequitur: Primò contra priorem Scoti opinionem nomen, *Persona*, non significare solam negationem formaliter, sed modum subsistendi per se. Secundò contra Durandum, nomen, *Persona*, non significare secundam intentionem: quæ duo locis citatis laus ostendimus. Tertio sequitur deceptum fuisse Caietan. ut aliter, nomen hoc significare formaliter relationem, & materialiter substantiam: cum potius opposito modo hæc duo significet, ut probatum est. Nec eius ratio aliud probat quam relationem significari in concreto directè nomine personæ, non formaliter, sed materialiter; quod non negamus. Quare opinio Alexandri, & aliorum ex parte vera est, ut dixit sanctus Doctor in hoc articulo, in eodè licet, quod docet, directum significatum esse substantiam, non relationem, si de formalitatem, non etiam de materiali significato loquatur, ut explicauimus. Denique contra ea, quæ dicta sunt nihil roboris habet secunda alia ratio Scoti, qua probare contendit, non significare nomen illud substantiam: quia substantia non multiplicatur: persona autem multiplicatur in Deo: non enim quævis substantia non multiplicatur in Deo, sed illa, quæ sumitur pro essentia, quæ vero dicitur hypostasis, vel substantia, multiplicatur, sicut persona. Et hæc satis de dictis huius quæst. 19.

QVÆSTIO XXX.

De pluralitate personarum.

Deinde quæritur de pluralitate personarum.

Et circa hoc quærentur quatuor.

ART.